

14. Kultura

- polska literatura, film, muzyka, taniec
- wydarzenia kulturalne: premiery, festiwale, nagrody
- wybitni twórcy kultury
- uczestnictwo w kulturze
- polski folklor

Rozumienie ze słuchu

1. Proszę uważnie słuchać tego nagrania i uzupełnić brakujące słowa. Uwaga! Nagranie zostanie odtworzone dwa razy

„Zimna wojna” jest jak filmowy .....¹ o miłości utkany z półtonów i tęsknoty. Film Pawlikowskiego to jeden z najpiękniejszych melodramatów w historii polskiego kina.

W jednej z pierwszych .....² „Zimnej wojny” Wiktor uczy Zulę śpiewu. On jest kompozytorem po czterdziestce, ona – dwudziestoparolatką z prowincji, która właśnie dołączyła do komunistycznego .....³ pieśni i tańca. On na pianinie wystukuje sekwencje dźwięków, a ona po chwili stara się je odśpiewać. Nagle ćwiczenie gam zmienia się w muzyczno-miłosne .....⁴ – Wiktor z pojedynczych dźwięków zaczyna tworzyć melodię, a Zula natychmiast dołącza do niej, wchodząc z mężczyzną w .....⁵ dialog. Tak zaczyna się mikro-improvizacja, wspólna .....⁶ w nieznaną, która powiedzie bohaterów przez (nie zawsze wspólne) życie.

Ta miłosna wyprawa u Pawlikowskiego rozpisana zostaje na dwie dekady i wiele niebezpiecznych .....⁷. Polska lat 50. spotyka się tu z zimnowojennym Berlinem, Paryżem lat 60. i słoneczną Jugosławią, a wszystkie one stają się scenerią opowieści o dwojce ludzi, którzy nie mogą żyć .....⁸, a bez siebie – nie chcą.

Nie ma tu klasycznych scen rozstań i pojednań, próżno też szukać rozdzierających serce obrazków rodem z .....⁹ melodramatów. Polski reżyser celowo z nich rezygnuje i opowiada historię Zuli i Wiktora według własnych reguł.

Wielką w tym .....¹⁰ Joanny Kulig i Tomasza Kota, którzy w „Zimnej wojnie” stworzyli niezwykle kreacje. On – powściągliwy, nieco wycofany, wydaje się .....¹¹ filmowy związek. Ona – energetyczna, sensualna, nieco nieokrzesała – rozpala ich wzajemną .....¹². Kot i Kulig świetnie uchwycili energie swoich postaci, Kot dał Wiktorowi ton .....¹³ melancholii, Kulig obdarzyła swą .....¹⁴ temperamentem, humorem i muzycznym talentem.

Muzyka zasługuje zresztą na kilka dodatkowych słów. „Zimna wojna” rozbrzmiewa bowiem fantastycznymi melodiami, w których .....¹⁵ motywy spotykają się z jazzowymi aranżacjami Marcina Maseckiego. Pawlikowski czyni z muzyki temat i narzędzie opowiadania. „Dwa serduszka”, ludowa piosenka śpiewana w filmie przez Joannę Kulig, w pewnym momencie staje się symbolem zniewolenia przez ojczystą kulturę, a zarazem wyśpiewywana w kolejnych aranżacjach staje się emocjonalnym .....¹⁶ do życia filmowych bohaterów.

W jednym z wywiadów reżyser przyznawał, że w „Zimnej wojnie” od wielkiej historii bardziej interesowała go prywatna opowieść o jego .....¹⁷ będących pierwowzorami filmowych Wiktora i Zuli. Tworzyli dramatyczną parę, która się cały czas zwalczała, rozchodziła, schodziła. Wychodzili za innych i znów wracali do siebie. (...) Opuszczali kraj, za granicą znowu się spotykali, rozstawali. (...) W życiu staram się .....¹⁸ podobnych dramatów, ale w kinie wspaniale jest je przeżyć.

„Zimna wojna”, Reżyseria: Paweł Pawlikowski. Scenariusz: Paweł Pawlikowski, Janusz Głowacki. Aranżacja: Marcin Masecki. Montaż: Jarosław Kamiński. Zdjęcia: Łukasz Żal. Występują: Joanna Kulig, Tomasz Kot, Borys Szyc, Agata Kulesza. Premiera 8 czerwca 2018 r.

2. Proszę uważnie słuchać tego nagrania i następnie zaznaczyć, czy podane zdanie jest prawdziwe czy fałszywe. Uwaga! Nagranie zostanie odtworzone dwa razy.

		P	F
1.	Góral Zakolove z Zakopanego stał się w Polsce niezwykle popularny.		
2.	Często organizuje w Zakopanem wystawy swoich fotografii.		
3.	Wiele osób poznało go w sieci.		
4.	Jest on młodym i przystojnym mężczyzną.		
5.	Ma brata o imieniu Tadeusz.		
6.	Góral Zakolove jest właścicielem kilku lokalnych restauracji.		
7.	„Wytrawny brodac” pokazuje piękne zdjęcia górskich krajobrazów i zwierząt.		
8.	Młodych ludzi przyciąga do folkloru góralskiego sprawne konto górala na Instagramie.		
9.	Góral wymyślił sam promocję regionu.		
10.	Górala wymyślono na potrzeby promocji regionu.		

Pewien góral z Zakopanego robi furorę w sieci! Wszystko przez piękne zdjęcia, które zamieszcza na swoim instagramowym profilu. Musicie to zobaczyć!

Występuje jako Gooral Zakolove. Jest niepozornym brodatym użytkownikiem Instagrama, który ostatnio robił w tym środowisku furorę. Wpadł on na prosty, ale genialny pomysł - robi zdjęcia, na których pozuje w malowniczym, górskim otoczeniu.

Na instagramowym profilu górala znajdziemy zdjęcia plenerów, ale też jego samego w swoim rodzinnym regionie. Wygląda na to, że jego obserwatorom do gustu przypadły górskie klimaty, natura i urocze zwierzęta, gdyż ich liczba z dnia na dzień znacznie rośnie!

Gooral Zakolove, czyli pan Tadeusz, który w tę rolę wcieli się wyśmienicie, poza udziałem w sesjach zdjęciowych, których efekty możemy podziwiać właśnie na Instagramie, swoją obecnością uświetnia także lokalne wydarzenia. Każdy, kto go zobaczy, marzy o zrobieniu sobie z nim zdjęcia, a te z kolei lądują błyskawicznie w social mediach. Tym sposobem popularność górala błyskawicznie rośnie. Nazywa samego siebie „Wytrawnym brodacem” i „Podhalańskim podróżnikiem”,

Internauci uważają, że jest to najstynniejszy góral w Polsce, który swoim ujęciem górskiego folkloru, mógłby spokojnie reklamować polskie góry za granicą.

Góral ten nie jest jednak postacią autentyczną a chwytem komercyjnym. To postać stworzona na potrzeby promocji tego rejonu Polski, który uważany jest za jeden z najpiękniejszych, oraz tamtejszej kultury. Stworzenie postaci, która posiada sprawnie prowadzone konto na Instagramie było strzałem w dziesiątkę, bo pozwoliło trafić także do młodszych Polaków i zainteresować ich Podhalem. Wszystko jest dziełem Podhalańskiego Centrum Informacji Turystycznej *Zakolove*.

Internauci, mamy od kogo się uczyć. Kluczem do sukcesu wcale nie muszą być zdjęcia z celebrytami czy w supermodnych knajpach. Okazuje się, że ludzi najbardziej „kręca” autentyczność i malownicze widoki.

1. Proszę przeczytać podany poniżej tekst i dopasować usunięte z niego fragmenty.

Wisława Szymborska, Kornel Filipowicz: Najlepiej w życiu ma twój kot

Przyzwyczałem się już, do Twojej „sprawdzalnej” nieobecności w moim życiu. Pisz więc dużo, a raczej często, żebym przynajmniej .....¹ mógł wiedzieć o Twoim istnieniu. – Pisz Kornel Filipowicz do Szymborskiej.

„Kocham Cię, ale się tym nie przejmuj, ani nie licz się z tym specjalnie. Napisz mi, co robisz, albo jeśli wolisz pisz sucho i rzadko. Całuję .....² higieny” – odpowiada Szymborska w innym liście.

Poznali się w latach 40, ale .....³ rozpoczyna się dopiero w 1967 roku. Pisali do siebie bardzo dużo, czasem codziennie, bo dużo byli osobno – .....⁴ w sanatorium. Pisali do siebie z wyjazdów, biwaków. Osobnym tematem są ryby. Największa pasja Filipowicza. „Osoba z którą pan się zadajesz, to nawet nie wie, ...⁵, a gdzie ogon. Zastanów się pan, czy taka znajomość nie kompromituje uczciwego rybaka” – taki anonim wysłała Szymborska na początku ich znajomości. ....⁶ między spotkaniami, telefonami, które pozostawiają niedosyt obecności (telefonowanie z budki).

W listach .....⁷ – w stanie wojennym Szymborska wkłada do listu kartki żywnościowe. Z czasem kartki zmieniają się w wyklejanki, zresztą .....⁸ oboje nie tracą humoru. Poza ogromną czułością i humorem to jest również korespondencja dwóch .....⁹, którzy lubią zabawy literackie, Szymborska pisze jako hrabina Lanckorońska, pojawia się też służąca Różia zakochana w Filipowiczu, mamy więc na raz kilka .....¹⁰ z różnych sfer i czasów. Czyta się te listy ze wzruszeniem i poczuciem obcowania .....¹¹. Działają jak odtrutka na złe czasy.

- A. gdzie ryba ma głowę
- B. czy taka znajomość
- C. z zachowaniem zasad
- D. odbija się codzienność
- E. w ten papierowy sposób
- F. z pięknymi ludźmi
- G. przez te wszystkie czasy
- H. Listy powstają
- I. wspaniałych pisarzy
- J. ta korespondencja miłosna
- K. korespondencji miłosnych
- L. Pół roku spędziła Szymborska

2. Proszę przeczytać tekst, a następnie podkreślić właściwą odpowiedź.

„Polonez to najprostszy polski taniec narodowy”

Tańce narodowe nie są dziś bardzo popularne. Najczęściej wykonują je zespoły folklorystyczne. Zespół pochodzący z danego regionu wykonuje tańce dla tego regionu charakterystyczne. Niektóre tylko zespoły decydują się na naukę wszystkich tańców narodowych .

Poziom trudności wpływa na małą popularność polskich tańców narodowych. Najprostszym spośród nich jest Polonez. Jego nazwa zapożyczona została z języka francuskiego – *polonaise*.

Od początku XIX wieku uznawany jest powszechnie za najstarszy taniec narodowy, którego forma kultywowana wśród warstw wyższych stanowiła uszlachetnioną wersję tańców obecnych od wieków w polskim społeczeństwie. W ideologii narodowej polonez jest tanecznym znakiem kultury polskiej,

wyrażającym sarmacki etos rycerski oraz normy obyczajowej w relacjach towarzyskich (w tym szczególnie międzypokoleniowych i damsko-męskich).

W zależności od regionu kraju, w którym był tańczony, występował pod różnymi nazwami, takimi jak: „taniec polski”, „chodzony”, „pieszy”, „wolny”, „powolny”, „okrągły”, „starodawny”, „chmielowy”.

Pierwowzorem poloneza był taniec pieszy pochodzenia ludowego, tańczony najpierw wśród ludu, znany w swym pierwowzorze – *chmielowym*, „chodzony” z drugiej połowy XVI i początku XVII wieku, z czasem przyjął się na dworach magnackich. Na dworach królów polskich polonez stanowił element ceremoniału dworskiego, będąc paradą szlachty przed monarchą. Tańczony był na rozpoczęcie balów, również obecnie inauguruje niektóre imprezy, dla podkreślenia ich uroczystego charakteru.

To chyba najbardziej elegancki polski taniec. Jeden z pięciu narodowych. Kiedyś konkurował na dworach europejskich z menuetem.

Okres największej świetności i zarazem największej popularności poloneza trwał aż do schyłku epoki napoleońskiej. Polonez zawdzięczał to swojemu dostojnemu charakterowi, jak też podatności na wchłanianie elementów innych popularnych w tym czasie tańców. Wyszukane formy poloneza były opracowywane przez nauczycieli tańca, wywodzących się często z Francji lub Niemiec i nauczane w szkołach, korpusach kadetów oraz na pensjach. Uczniowie prezentowali teatralną formę najważniejszego polskiego tańca niemal podczas każdego popisu oraz na dorocznych balach. Na balach poloneza tańczono nawet przez pół godziny, a w ciągu wieczora wykonywano ich od kilku do kilkunastu.

Okolo roku 1815 polonez zaczął gwałtownie tracić na znaczeniu. A w połowie wieku XIX znalazł się na marginesie kultury tanecznej, jedynie rozpoczynając uroczyste bale i z rzadka pojawiając się w twórczości kompozytorskiej (ta tradycja, choć na mniejszą skalę, zachowana została zresztą do dziś). Im polonez stawał się tańcem towarzyskim, tym bardziej stawał się przedmiotem ideologizacji narodowej i polem dociekań na temat polskiego charakteru.

1. Polonez:

- a) ma francuski rodowód
- b) ma w nazwie francuski rodowód
- c) jest tańcem francuskim i polskim

2. Polonez:

- a) tańczony był najpierw na wsiach
- b) tańczony był najpierw na dworach
- c) tańczony był najpierw w szkołach

3. Był to taniec niezwykle popularny:

- a) do XIX wieku
- b) do XVI wieku
- c) do końca epoki napoleońskiej

4. Obecnie:

- a) komponuje się wiele polonezów
- b) uczy się tego tańca w każdej szkole
- c) tańczy się poloneza na szkolnych balach

5. Studniówka to:

- a) bal na koniec studiów uniwersyteckich
- b) bal na koniec gimnazjum
- c) bal na 100 dni przed maturą

6. Zespoły folklorystyczne tańczą najczęściej:

- a) wszystkie tańce narodowe
- b) tańce ze swojego regionu
- c) najpopularniejsze tańce narodowe

7. Polonez jest symbolem:

- a) polskiej kultury
- b) polskiej wsi
- c) polskiej szkoły

Poprawność gramatyczna

1. Proszę uzupełnić tekst poprawną formą zaimka *swój*.

Oczywiście że mam .....¹ słabe strony. A kto nie ma .....² słabych stron?
Ale na pewno nikt nie lubi rozmawiać o .....³ słabych stronach. Chowam je dla .....⁴
najbliższych i dla .....⁵ żony. Nie, nie boję się o nich mówić .....⁶ najbliższym.
Niedawno nawet podziękowałem .....⁷ bratu za szczere uwagi na mój temat. Rozumie pani:
można być wdzięcznym za takie uwagi bratu, ...⁸ siostrze, ...⁹ rodzicom, ...¹⁰ żonie.
Ze .....¹¹ dziećmi to już bym nie przesadzał ...
A pani? .....¹² wady na pewno też pani ukrywa. Nie? Chętnie o nich opowiada?
A może nie zna pani do końca swojego charakteru? Albo nie ma na siebie krytycznego spojrzenia?

2. Proszę zamienić wyrazy podane w nawiasach na formy deminutywne (zdrobniałe).

(Mamo).....¹ opowiedz mi (bajkę).....²! Bardzo cię proszę! Chodź tu do mnie, usiądziemy na (łóżku).....³, przykryjemy się (kołdrą).....⁴ i możesz zaczynać. Tylko nie opowiadaj mi tej o (Sierocie Marii).....⁵. Jest za smutna i babcia (Teresa).....⁶ zawsze mi ją opowiada.
Ja rozumiem, że jesteś zmęczona i chętnie wypitałabyś (herbatę).....⁷ i odpoczęła. Ale ja nie jestem zmęczony i nudzę się w moim (pokoju).....⁸, a wszystkie moje pluszowe (koty).....⁹ i (psy).....¹⁰ już dawno śpią! A w dodatku byłem grzeczny. Poukładałem wszystkie (książki).....¹¹, a na kolację zjadłem (kanapki).....¹² z (szynką).....¹³. I nawet dałem jeść (ptakom).....¹⁴.
Zaczynaj! (Pawel) .....¹⁵ cię słucha ...

3. Proszę podkreślić poprawną formę wyrazu zgodnie z podanym przykładem (przedrostki czasownikowe).

Gdy dowiedziałam się o chorobie mamy (upuściłam, opuściłam, przepuściłam)¹ wszystko, co miałam w ręku. Nie (doczekałam, spodziewałam, przygotowałam)² się tego. Nie wiedziałam, jak jej o tym (powiedzieć, zawiadomić, opowiadać)³. Zresztą w takich chwilach słowa (przydają się, wydają się, zadają się)⁴ niepotrzebne. Chciałam się z nią zobaczyć, ale nie wiedziałam jak (ukryć, przykryć, nakryć)⁵ mój strach o nią.
Najpierw zadzwoniłam. Mama (podniosła, zaniósła, przeniosła)⁶ słuchawkę. Powoli (przetłumaczyłam, dyskutowałam, wytłumaczyłam)⁷ całą sytuację. Zrozumiała wszystko. Wiedziała, że musi zaraz pojechać do szpitala.
Kiedy przyjechałam po nią stanęłam w drzwiach i bałam się (poruszyć, naruszyć, obruszyć)⁸. Mama zajęta była jeszcze pakowaniem rzeczy. Powoli się (przewróciła, odwróciła, nawróciła)⁹ w moją stronę. (spojrzała, ujrzała, wyjrzała)¹⁰ na mnie z uśmiechem.

Pisanie

1. Napisz recenzję ulubionego filmu. (200 słów)
2. Chcesz chodzić na lekcje tańca ... ale nie masz partnera. Napisz maila do kolegi w tej sprawie. (100 słów)

Rozwiązania

Rozumienie ze słuchu

1

1.wiersz, 2.sekwencji, 3.zespołu, 4.spotkanie, 5.muzyczny, 6.wyprawa, 7.zakrętów, 8.ze sobą, 9.klasycznych, 10.zasługa, 11.stabilizować, 12.namiętność, 13.głębokiej, 14.bohaterkę, 15.ludowe, 16.komentarzem, 17.rodzicach, 18.unikać

2

1.P, 2.F, 3.P, 4.F, 5.F, 6.F, 7.P, 8.P; 9.F, 10.P

Rozumienie tekstów pisanych

1

1.E, 2.C, 3.J, 4.L, 5.A, 6.H, 7.D, 8.G, 9.I, 10.K

2

1.b, 2.a, 3.c, 4.c, 5.c, 6.b, 7.a

Poprawność gramatyczna

1

1.swoje, 2.swoich, 3.swoich, 4.swoich, 5.swojej, 6.swoim, 7.swojemu, 8.swojej, 9. swoim, 10.swojej, 11.swoimi, 12.swoje

2

1.Mamusiu, 2.bajeczkę, 3.łóżeczku, 4.kołderką, 5.sierotce Marysi, 6.Tereska, 7.herbatkę, 8.pokoiku, 9.kotki, 10.pieski, 11.książeczki, 12.kanapeczki, 13.szyneczka, 14.ptaszkom, 15.Pawełek

3

1.upuściłam, 2.spodziewałam, 3.powiedzieć, 4.wydają się, 5.ukryć, 6.podniosła, 7.wytłumaczyłam, 8.poruszyć, 9.odwróciła, 10.spojrzała